

Redacția
Str. Prundului Nr. 15
Administrația
Str. Prundului Nr. 4.

GLASUL ARDEALULUI

Abonamentul
până la sfârșitul acestui an
5 coroane.
Exemplarul 20 fileri.

Apare zilnic sub conducerea unui comitet de redacție.

Organul Sfatului național român din Țara Bârsel

„Trăiască școala!”

(b.) In convoiul muncitorilor din Paris, ieșiți să se manifesteze înaintea înțeleptului Wilson, s'a auzit între altele strigăte și cuvintele: „Trăiască școala!” Dacă un popor a ajuns, ca pătura sa socială nu mult nefredreptății, muncitorimea să acțameze pe lângă alte înalte idealuri, școala, acest popor este vrednic să conducă destinele întregii lumi. Aceia, cari au mai avut nedumeriri față de sinceritatea nobilei Francezilor pentru cele mai sfinte idealuri omenești, trebuie să tacă, loviți de acest strigăt al muncitorimei franceze.

Trăiască școala! Sute de ani norodul crosipit românesc n'a știut, că ce e școala. In vreme ce stăpânii nemeși maghiari încercau să impoziteze în greoaia lor limbă sfărâmurite de cultură veche clasică și apuseană, mlădioasa limbă română îmbracă în haină cernită cuvintele de jale ale doinei. Și dacă un fiu de jobaghi român avea nenorocul să intre în școală „domnilor”, însemna că înmulțește clasa Bethleneștilor, Mallaților și a altor nobili, cari azi voesc să se întoarcă după o lungă preriegie în sânul lobului, de care s'au îndepărtat, zorișdu-le obrăjii odinioară.

Datați-ni-sa apoi școală din mila politicianilor maghiari. Hrana de toate zilele însă nu i-a fost dat Românului ardelen să o guste fără picături de venin. Condiția existenței școlii românești era învățarea limbii maghiare, contrare întru toate cu legile limbii noastre, dușmane cu înțreg sufletul nostru. Olteanul mititel — In satul căruia n'a fost poate nicodată pui de maghiar — trebuia să-și scriească limba, să-și învețeneze sufletul cu: „Isten áldmeg a magyar.”

Vandalismul cultural nu mai este. Suntem liberi și cu desăvârșire îndreptățiți să ne croim înșine soartea viitoare noastre scoli. Pentru un moment se pare însă, că stăm loviți de strălucirea cerească a libertății, necunoscuta până acum.

Dascălimea românească — Invățători, profesori — stau nedumeriți în fața problemei uriașe: de a crea școala curat românească în Ardeal și în celelalte părți românești ale fostei Ungarie. O lăncezeală evidentă stăpânește sufletul fiecăruia dascăl în aceste zile. O înțelegem: este a-

școala vechiului pedagog înveninat de sutele de tendințe antipedagogice ale politicianismului maghiar. Moare în fiețecare dintre noi dascălii, pedagogul maghiar susținut cu fel de fel de injecțiuni, date de legile și faimoșii „inspectori” maghiari. Și se deșteaptă în același timp în noi toți, încet și greoiu dintr'un adânc somn de moarte adevăratul dascăl român, chemat să deie neamului o astfel de pătură de muncitori, cari să strige: Trăiască școala!

Așteptăm cu nerăbdare proiecte

din partea Stăpânirii noastre române, cari proiecte să ușureze și pripească deșteptarea dascălimei noastre. Așteptăm deosebi ca să ni se deschidă largi zăgazurile răurilor cu apa răcoritoare a culturii curat românești.

Vremea trece, „politica” zilei ne face să trecem multu cu vederea. Să ne gândim de bună vreme la cursuri de deșteptare culturală — de literatură, istorie, geografie românească — pentru întreaga dascălime.

Trăiască școala românească.

Primirea generalului Berthelot la Braşov.

Vorbirea de bineventare a prez. sfatului național Dr. Vasile Saffo, ținută în limba franceză, la gara Braşov.

Domnule General,

Prea scumpul nostru Binefacător!

In numele tuturor Românilor din acest ținut, care se chiamă Țara-Bârsel, Vă salut din toată inimă și din tot sufletul meu zicându-Vă Fii binevenit între noi!

Sunteți bravul jiu al nobiliei Franțe, care a făcut unirea Moldovei cu Muntenia! Sunteți Marele General, care a reorganizat scampa noastră armată română!

Când a-ți plecat din Iași a-ți făgăduit, că Vă veți întoarce cu glorie, că să ne împliniți visul nostru de aur: Româna Mare! Iată sunteți aici!

Noi, toți Românii din toate părțile vom dovedi prin fapte pozitive marea noastră recunoștință, care o datorăm nobiliei Franțe și bravului ei General!

Trăiască Franța! Trăiască Marele nostru General Berthelot!

In sala liceului românesc profesorului Ioan Pricu dela școala comercială română, a adresat Dnul General Berthelot următoarea vorbire în limba franceză, pe care o dăm aici în traducere.

Domnule General!

In decurs de veacuri, neamul românesc de dincoace de Carpați a trăit în convingerea nestrămutată, că soartea ce i-a fost impusă de vitregitățile timpurilor, soartea incompatibilă cu meara de sântinela a civilizației, hărăzită dela marele întemeietor înainte cu două mil de ani —

zic soartea aceasta nenorocită se va schimba într'o zi. Fimcă avea o misiune nobilă de împliniți, neamul românesc de pe aceste plăsurii n'a prețuit nici o clipită să-și afirmă dreptul său incontestabil de a trăi și a se desvolta liber.

Cu toate acestea, separat de marelui trunchi național, neamul nostru de glorioși avu să suferă consecințele funeste ale unei dominațiuni străine. Departe de a se putea deavoita conform aptitudinilor și facultăților inerente naturii sale, un sistem de oprinare fără margii — cu scopul final de a-l nimici complet — s'a sălă facă să dispară de pe suprafața pământului, despoind-i de tot ce are un neam mai scump: de limba sa strămoșească, de caracterul său etnic și național. Numai tenacitatea și forța noastră de rezistență avură darul să nu salveze și să facă ca toate sistemele păcătoase de apăsare să dea greș. Și deoarece este cunoscut, că violența naște rezistență și că in general suferința întărește sufletele, cu toate aceste sisteme de despolime, noi n'am încetat nici o clipită să fim eroici suntem și n'am încetat nici odată să nădăduim, că ziua noastră de glorie încă nu sosit.

In 1 Decembrie a anului, care tocmai a expirat, la marea noastră adunare națională, ținută la Alba-Iulia, noi am hotărât zdrobirea noastră de sub orice dominațiune străină, am proclamat dreptul și voia noastră liberă de a dispune noi înșine de soartea noastră și in consecință am decretat unirea noastră cu frații din regatul liber, punând astfel bază realizării Marii Români. Făcând parte din acelaș mare corp românesc, sau mai bine zis fiind un membru întregitor al acestui corp, noi nu puteam face o întrebuintăre mai bună de libertatea ce ne-o pro-

clamasem, decât să ne aruncăm, cu ochii plini de lacrimi de bucurie și recunoștință, în brațele sumpetei noastre mame, care vărsase giroaie de sânge pentru eliberarea noastră.

Iar jertfele mari de sânge ale iubitei noastre mame și voința noastră neamrătată de a fi uniți pe veci, precum și suferințele noastre îndurate în decurs de secole sub dominațiunea străină, vor fi fără îndolală pentru marea puterți titlur, care va consacra unirea noastră pe veci. Zic pe veci, căci suntem firm hotărâți mai bine să pierim, decât să mai rămănem în lanțuri rușinoase sub jugul sclăviei și al barbarismului.

Dar nu este astăzi momentul de a răscoli trecutul, nu este astăzi ocaziunea de a trece în revistă durerile și suferințele noastre.

Azi e o zi de sărbătoare, o zi de bucurie, o zi de însuflețire.

Azi ne-am nădat de toate mizeriile, azi am îngropat orice gând de rancună, căci suntem liberi. De aici înainte vom să trăim ca națiune liberă și încheată, ca să ne putem împlini misiunea civilizatoare în Orient și să putem contribui neîmpedcați la progresul și bunăstarea Omenirii.

Noi am gustat amarul nedreptății și din acest pahar nu vom să se mai adape nimeni. Iar împlinirea visului nostru secular vrem să fie începutul unei ere de fericire pentru toate neamurile.

Opințiile gigantice ale ailaților au răsturnat lumea feudală, ea mai exista, dimpreună cu toate instituțiile ei de minciună și prefecătorie și au restabilit continuitatea în cursul liber al dreptului și al civilizațiunei.

Națiunile cele mai puternice, cari stăpănesc lumea, au asigurat libertatea pe seama tuturor popoarelor asprite.

Și dintre națiunile acestea, cea care de se ve vremuri a fost mai apropiată de sufletul nostru aceea pe care o iubim mai din adâncul inimii noastre, cea care mai mult ne-a câștigat venerațiunea noastră adâncă, aceea din care ne-am făcut un ideal e marea națiune franceză, și Franța glorioasă.

Știm cu toții, că nobila Franța a trebuit să suferă dela început invaziunea cea mai premeditată, cea mai bine organizată în decurs de aproape o jumătate de veac, dar și cea mai barbară și mai sălbatică din câte cunoaște istoria.

Franța a fost, care cea dintâi în lume, ca o stăncă de graniță a spart valurile spumegănde ale acestei mări furioase, care voia să înghiță totul, iar la sfârșit geniul francez a fost, care a înfrânt, a zdrobit și nimicit imperiul forței brute, care voia să se facă stăpână și să se instaleze în templul dumnezeesc al justiției.

Dar jertfele făcute de cei mai nobili dintre cei mai nobili au adus roade bogate. Astăzi libertatea lumii e asigurată. Iar pentru noi, neamul oropsit și batjocurit, soarele libertății însemnează o viață nouă. Și această viață s'a început deja!

Or astăzi; când avem marea fericire de a saluta în D-voastră, D-le General, pe reprezentantul ilustru al Franței, Sora noastră glorioasă, dați-mi voie, ca în nu-

mele tuturor instituțiilor noastre culturale din Brașov și Țara Bărssei, în special în numele profesorilor și elevilor de la școlile noastre centrale, în a căror sală festivă ne aflăm acum, dați-mi voie zic, ca cu toată dragostea sufletului meu să vă urez bună venire.

Fiți bineveniți în mijlocul nostru, al celor ce n'am culezat să nădăjduim în fericirea, ce ne copleșește. Strămoșii noștri, ale căror portrete împodobesc această sală, au tresărit la mormintele lor, când au auzit, că un general francez se află în sala festivă a liceului, pe care ei l'au zidit nu din var și cărămidă, ci din dragostea sufletelor lor, din focul inimelor lor. Dați tresăriți bravii noștri strămoși și voi scumpul meu concetățeni, tresăriți din toate fibrele ființei voastre, căci generalul Berthelot, marele general Berthelot, amicul și binefăcătorul nostru, se află printre noi, aici, în această sală sfințită.

Domnule General, Mulțimea, care Vă aclamă, este reprezentantă milioanei, ce s'au unit. În numele acestei mulțimi Vă rog să primiți și să transmiteți Franței, serei noastre protectoare, expresiunea recunoștinței noastre celei mai sincere și asigurarea devotamentului nostru celei mai profund, pe cari Vi le vom păstra până va mai fi, suflare românească pe rotogolul acestui pământ.

Iar eu mă alătur la mulțime și strig din toate puterile mele:

Trăiască Franța!

Trăiască Generalul Berthelot, marele nostru amic și binefăcător!

Vorbirea doamnei Constanța C. Popovici, făcută în limba franceză în numele Reuniunii Femeilor Române:

Domnule General!

Cu inima plină de bucurie am onorul să mă prezânt, în numele femeilor române de pe aceste plaiuri, înaintea D-voastră, nobilul fiu al națiunei generoase franceze, care, condus de sentimentele cele mai înalte, veniți să dați mână de ajutor mamei noastre iubitei națiunii române, ca să-și adune la siul său pe copii săi resfrășiți de aproape două mii de ani sub dominațiunii străine și în jugul oprămirii.

Primiți, D-le General, expresiunea sentimentelor noastre celor mai afectuoase și mulțumile noastre pentru toate acțiunile D-voastră nobile, frăgești și neovărat creștinești, dorind cea mai bună reușită osteneților Dvoastră și jertfelor aduse pentru fericirea omenirii și în special pentru fericirea frașilor Dvoastră români.

Trăiască națiunea franceză!

Trăiască ilustru ei fiu, generalul Berthelot!

Nu e mirare dacă în bogăția momentelor rare condensate în cele câteva ore de înălțare sufletească, unele momente importante au scăpat neatinse în raportul nostru de ieri. Unul din cei mai de valoare ofițeri ai României vechi, distinsul și însușeșitul general de Intendență Leonte a participat la întreaga festivitate, câștigând sufletul tuturor, cari au avut fericirea să-i cu-

noască. Tot aici menționăm rolul important al D-lui col. Dubert, sub a cărei comandă s'a prezentat generalului Berthelot compania de onoare și al D-lui l-colonel Dobre primul din frașii întrați în Brașov, care tot timpul a făcut mijlocirea între distinsul oaspe și sulta sa și între conducătorii noștri.

În b.serica St. Nicolae un moment de rară emoție!

Păr. Protopop Dr. V Saftu terminase rugăciunea sa ferbinte, înălțată către Alotputernicul pentru Gloriza Franței și îndelungă sănătatea d-lui General.

Apoi au sosit amici pe terapod: păr. Protopop a tălmăit credinșilor importanța deosebită a marelui general pentru întreg neamul românesc; Dl general emoționat de caldura sinceră a inimilor, ce-l înconjura, în semn de simpatia ce o nutrește pentru acest popor l'a înbrățișat și sărutat pe păr. protopop.

Între aranjieri neobosiți al festiviității a fost Dl locot. Gușu, care a condus inopzantul bandierii.

Generalul Berthelot a fost însoțit la gară în aceiași ordine și de toți cei cari îl însoșise la intrare. Din gară trenul marelui oaspe a plecat între ovașiunile cele mai calde ale mulțimi spre București lăsându-ne pe toți Brașovenii români în convingere, că am trăit ieri cele mai înalte ore de zeci de ani încoace. —

Oficiale.

Comandantul secției II Bran, subcolocentul Ovid Popoviciu fiind denumit de revizor cercual în comuna Bran, comanda gardelor rurale peste cele II comune ale secției Bran o preia stegarul Ioan Poș.

Brașov la 3 Ianuarie 1918.

Comanda gardelor naț. rom.

din Brașov și Țara-Bărssei

Ioan Muntean Căp.

Lumină și libertate.

Sub acest titlu a apărut în Kronstädter Zeitung din 24 Dec. s. n. un articol, din care reproducem și noi unele părți:

Crăciunul îl dă și poporului nostru săsesc putere ca să suporte greutatea zilelor din timpul acesta vițoros și emoționant. El ne spune: „Cine se părăsește pe sine însăși acela e pierdut, acela nu nicidumnezeu nu-i poate ajuta!” Cine nu nutrește conștiință curată și inimă, gata la jertfe pentru casă și familie, pentru libertate și naționalitate, acela e un nemernic. Numai jertfe ne pot trece la viața nouă la viața poporului întreg. Singur nu plătești nimic, ce-ai devenit acela ai s-o mulțămestă poporul tău. Ajută, ca să trăiască și să prospereze în libertate acest popor! Apoi vei crește și vei trăi și tu!

„Pace pe pământ!” Așa răsună din glasul îngritorilor. Pa-rea o intradevăr pe drum. Precum copii înaintea unei închise așteaptă cu nerăbdare și cu speranță daturile pomului de Crăciun, tot astfel așteaptă acum popoarele, că-ve li se va da de Marele Stat de pace. Oare va aduce acea zi

mare și poporul nostru săsesc bucurie, ca să le poată desvolta în libertate și în viața nouă? Avem un drept să pretindem libertatea, noastră. *Chești* am venit în această țară înainte cu sute de ani. Ne-a fost dată o problemă: a scuti țara în contra încălțării din afară și-a o cultiva înăuntru. Cu onoare și stăruință ne-am împlinit datorită în deplină măsură și în ziua de azi am mânec până săsescă greu câștigată cu sudoare și cu sânge.

Avem un drept istoric a pretinde libertatea noastră și pământul nostru, căci n'am respins pe nici un popor de pe pământul său. Am venit într-o pustie lipsită de oameni. Din depărtat am făcut pământ roditor.

Deaceia pretențiunea noastră față de viitor este justă. În anul 1848 și 1864 bărbai conducători ai noștri au expus cerea pentru dezvoltarea liberă a poporului nostru: menținerea consiliului municipal săsești, a „universității naționale săsești” cu drepturile ei, întrebunțarea limbii germane în administrație, autonomia bisericeji și a școlii, neatacarea averii naționale și comunale, totatăre drepturi, pe care le-am avut în decurs de sute de ani. Acestea le pretindem și acum și sperăm, că ni se va face dreptate dacă, executarea punctelor lui Wilson nu este o ipocizie. Politica noastră e simplă, dar curată și onestă. Nu ținde la bani și la pâne. Nu ca flămânzi și cerșitori au venit strămoșii noștri în țară. Ei n'au căutat pâne, căci pe aceea o aveau și în țara lor de origine. Libertate au vrut să aibă, din cauza libertății și-au părăsit căminul patrioțioji, și multe altele ce le-au fost dragi și scumpe. Pentru libertate ei au vărsat mult sânge în patria nouă și ei noi lupăm numai pentru libertate, pentru dreptul săsesc, pentru libertate săsescă. „O! de ne-ar lumina lumina Domnului și pe noi și de ne-ar ferici și pe noi bucuria mare de Crăciun!”

Trad. W. T.

Cronica internă.

Arad 31 După un comunicat din ziarul „Est”, aflăm, că trupele franceze numai o săptămână vor sta în Arad, apoi vor fi schimbate de trupe române. După desarmarea gardelor române singura putere brachială în oraș a rămas garda cea maghiară, și regimentul de casă, constător mai cu seamă de locuitori ai orașului, din care cauză desarmarea acestora va întâmpina greutăți.

Desarmarea va încerca o poliție, și numai în caz, că aceste s'nu l-ar succede va interveni trupa franceză.

Pojon. 31 Dec. Orașul se află în preajma de a fi ocupat de trupele Cehoslovace, cari au ocupat deja fabrica de muniție dela periferia orașului. Într'această interior s'a ciocnit poliția cu miliția. Sunt morți și răniți din partea miliției care apoi a atacat casa șafalului. — Momentul acesta l-a folosit o centă de mahalagii, cari au năvălit asupra magazinelor militare jefuindu-le total.

După acestea conducerea orașului a

ajuns în mâinele social-democraților. De prezent liniștea în oraș e restabilită.

Budapesta 1 Ian. Foile din Budapesta aduc știri despre o adunare a social-democraților, români. Au participat vreo 70—80 însuși, care se girează de reprezentanți ai minorității din mai multe orașe locuite și de români. Oameni, cari profesază ideile comuniștilor din Rusia și ale spertachistilor din Berlin, au protestați contra marelui hotărâri dela Alba-Iulia, cerând lăfășirea unei republici ardelenice independente. Individii, ca Constein, Hoppe Kagan, Karikás, Avramescu și Ștengher, nu pot vorbi nici când desinteresați, cu atât mai puțin în numele harniciei noastre muncitorești, a cărei soartă numai adevărații iubitori de neam o pot și o vor orienta spre un viitor fericit.

Cătră poporul românesc!

Din interesanta broșură publicată de Sfatul național românesc din Oradea-Mare și Bihor vom publica rând pe rând mai multe pasaje. Pentru azi dăm următoarele:

Fraților Români!

Am auzit, că în vremes din urșă nădrăgii streini au încopt și cutreore satele românești. Prin părțile unde ajung în poporului cuvântării și-i împărtășesc niște hărți lipărite cu fel de fel de vorbe mincinoase.

Lată ce spua ei!

Spun, că noi Români! facem rău, că ne deslipim de țara ungurească. Pentru că în țara românească — zic ei — sunt mulți boleri bogăți, cari asupresc poporul! Adecă de ce să vă faceți slugi la boierii, români? — spun domneelor — rămâneți mai bine ceea ce ați fost: slugi la Unguri Rostesc apoi vorbe de hulă față de Maiestatea Sa regele Ferdinand al României și față de familia Lui domnitoare, ca să nu ne dorim sub stăpânirea Inălției Sale. Lășesc tot felul de bărfeli la adresa noastră, a cirturării români, ca să-și peară poporul dragostea lor, imasuri, păguni și păduri întregi, toate firește, în cinste și fără nici un ban.

Poporeni pașiei li ascultă și ciatină dip cap, iar uoara le vine'n minie vorba cântecului:

„Ci ne-au îndrăgît streinii
Mâncă-le-ar inima căinii”,
Oameni buni!

Față de povestile acestor streini, aduși de vânturi, vrem să vă spunem și noi două vorbe. Vorbe curate și răspicite din inimă românească.

Din bătaia cea groznică, sfărșită de curând, a leșii o lege nouă. Legea aceasta rândulește, ca toate limbile și ționate neamurile, cari au fost până acum în viație loalată — să se desfacă. Poporele, cari nu mai vreau să-și trăsască amestecate — să se despărțască. Dupăcum omii, care nu poate să mai trăiască cu țemea ei, este lege, care-l despărțeste. Legea

aceasta nouă pentru popoarele lumii a făcut-o Wilson căpetenia Americii, cel mai luminat om din lume și cel mai bun prietin al neamurilor asuprite. *Wilson* zice că totuși cel de o limbă și de un sânge să se împreune, avându-și țara lor și stăpânirea lor națională. Să nu mai fie unii domni și poruncetori, cum au fost Ungurii, iar alții slugi și roboteși, cum au fost noi Români. Legea lui *Wilson* au primit-o împărății și toate căpeteniile puterilor mari. Au văzut totuși, că este o lege bună și dreaptă. Numai Nemeții și Ungurii n'au vrut să știe de ea. Din pricina acestei *Wilson* a trimis totată oștirea Americii asupra lor și l-a zdrobit.

Popoarele sărace și năcăjite, cari erau până aici sub stăpânire streină, au primit legea lui *Wilson* cu bucuria, cu care au primit paștorii din Vifeiem vestele ingerului despre nașterea Dcmlui Hristos. Toate neamurile acestea și-au ridicat fruntea și au hotărât să-și rupă lanțurile robiei, în cari zăceau ferecate. Să ne uităm numai împrejuru nostru!

Creații au hotărât, că se rup de țara ungurească și se împreună cu țării lor de o limbă din Slavonia, Bosnia și Herțegovina. Slovaci și Tăpui asemenea s'au deslipit de Ungaria și s'au unit cu Cehii formând o țară a lor. Rutenii tot așa. Sărbii au intrat cu armată în țara ungurească, au luat în stăpânire pe țării lor, ca să-și alipescă la țara sărbescă.

Toți se rup de țara ungurească. Toți o părăsesc ca pe o moară stricată. Toate neamurile s'au săturat până peste cap de tovrășia cu Unguri.

Nu mai noi să mai rămânem sub călcăitul lor? Nu mai noi Români să fim de răsul lumii? Nu! Fraților, soartea noastră încă s'ă hotărât.

Cum veți fi înțeleși, Români de pretutindeni s'au adunat zilele trecute în Baigradul Ardealului și au hotărât că ne rupem și noi de țara ungurească. Ardeleni, Bihoreni, Bănățeni și Ungureni, viădici, domni și plugar, s'ă strâns ca la o sută de mil. Și au jurat în fața lui Dumnezeu și în umele neamului întreg că nu vrea să mai trăiască cu ungurii nici un ceas.

Destuț ne-a fost o mi de ani de robie O mie de ani le-am arat le-am sămănat pământurile și leam cerat grânele, pentru ca ei să mănânce pâne alba ca colcaul iar noi o coajă de mălai mînecă pe pământ așa mult înmenea nu s'ă trudit așa greu în țara aceasta, ca noi Români. Noi n'am fost socoții de oameni după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Noi am tras în jug alături de vite. Și totuși n'am putut ajunge la creangă verde, totuși n'am putut scăpa de amar și de sărăcie. Că toată munca și sudoarea noastră, tot rodul trudei noastre îl măncau streinii cu dărdie și cu porțile ceh grele. Așa a fost traua nostru de când ne-am pomenit în țara aceasta. Noi n'am avut nici soare, nici zile de sărbătoare.

Înainte cu o sută de ani și mai bine strămoșii noștri s'au hotărât odată să-și scature jugul de pe grumazi. Trei Români zdraveni și înimosi, Horia, Cloșca și Crișan, s'au luat și s'au dus la înparatul în Viena să ceră drepturi și pământ pe seama poporului. Împărățul i-a ascultat și le-a lășădut, că le dă. Dar nemeșii unguri au prins atunci pe cei trei Români și l-au zdrobit pe roată. Aceasta s'ă întâmplat la anul Domnului 1784.

Lată care a fost răspata domnilor

pentru munca și răbdarea de veacuri a neamului nostru. Drepturile și bunătățile țării au stătut să le fiină numai pe sama lor și a copiilor lor. Pentru noi făceau totdeauna legi aspre, pria cari ne lipseau de drepturi și ne lășau în prada lor.

Sute de ani pruncii Românilor au fost oprți să umbie la școală. Nemeșii ne-au ținut în prostie, căci așa eram mai buni de sloagi, iar când ne-au lăsat copii, la școală, atunci nu le-a fost iertat să învețe în limba românească. Au poruncit dascălilor să ni-i chinuască într-o limbă străină și ne'nțeleasă de bieții prunci. Din pricina aceasta numai cu mare trudă și cu multă cheltulală au putut răsări și din neamul nostru câțiva domni cu învătura. Dacă ați cei și ați cunoste istoria neamului nostru ați rămânea îngrozțiți, frașilor, de patimile și suferențele, câte le-au îndurat moșii și părinții noștri din partea stăpânitorilor și a altor liite străine. Nu vi-le mai înșirăm aici pe toate, pentru că nu vrem să vă amărăm sufletul. Să lășăm trecutul și să vedem cum se poartă față de noi în zilele de astăzi.

Românii au fost totdeauna cei mai vitezi apărători de țară. În războiul de acum aproape cinci ani de zile ați apărut cu viața voastră averile și meșile lor cele întinse. Pe ale lor și nu pe ale voastre, pentru că petecul vostru de pământ n'a lăcomit nimeni. Sute de mii de Români au rămas morți prin țări străine. — Și vai! cât s'au întors-acasă schilavi și cerșitori! În vremea cât bieții Români își prădau viața și sănătatea peale țării și mării, acasă femeile și pruncii lor flămânzeu și se prăpădeau de sărăcie.

Și știți ce a fost răspătă? Știți ce a făcut carmuirea ungurească până când voi vă vârsăți sângele pentru ea? Școlile românești din Ardeal ni-le-au închis. Pe învăștorii i-au pus cu deasalt să învețe în școli ungurești. Pe mulți proști și doamni de-al noștri i-au aruncat în temnițe și i-au lăducat la moarte prin streang. Sute de țărani, chiar părinți și frași de ai feciorilor, cari luptau pentru țară, i-au dus jandarmii între baionete și i-au ținut închisii în locuri depărtate, până ce au perit unul de foame. Au adas o lege nouă, care zice, că Românii nu au mai poată cumpăra în țara această nici o palmă de loc. Cum vedeți, frașilor, au vrut să ne prăpădească cu totul. Și-au pus de gând să ne silencesă să luăm lumca în cap.

(Va urma.)

„Banchete și petreceri“.

Reflecții.

Dăm loc articolelor acestea, ce ni s'au trimis din afară. Observăm, că atât în articolii noștri, cât și în articolii banchetei și petrecerilor, trimis de P. Dan, s'a criticat nu o petrecere populară aranjată la praznicul Crăciunului și care mai ales acum o adoptăm cu rezolvare și cu tot dreptul, după atât timp de gura sferăștii, — ci o serie de banchete, agape și cenzuri aranjate în onoarea armatei, delegații ardălene etc.

Astfel în aceste două articole nu este nici o deosebire esențială de vedere. Niciă înd.

Să mi se erte o mică îndrăzneală ce-o comit reflectând asupra articolului scris în zilele trecute, sub titlul de mai sus.

Afirmăm de „neseriozitate“, adusă contra tinerimii de azi — e o acuză ne-îndreptătită contra căreia protestăm cu toată energia. S'au înșirat motive multe și neenumărate, cari to'au au menirea să împiedice o petrecere înălțată de furtive, — pentru Crăciun, (la banchete nu noi facem începutul, — adică pentru aceasta nici o răspundere). De ce atăta afară în țară în jurul acestei petreceri?

Voi înșira la rândul meu câte-va motive, cari — cred — ne dau tot dreptul la

câte-va oare de veselie, nouă cari, nu ne-am trăit traiful! —

Este cunoscută pretulidănea, v'ata ce-am dus-o noi, românii, mai ales în acești patru ani și jumătate de război. A fost o viață plină de griji, nevoi și mizerii, cei mai frumoși ani ai vieții noastre, i-am petrecut în continue zbcuțumări sufletesti, neliniștiți de soarta nesigură a celor duși în luptă — și grija zilei de mâine. Gândul nostru era mereu preocupat, că oare ce vom mânca și ce vom mai îmbrăca. În vremuri bune de pace, tinerii de seama noastră, nu se gândeau decât la felul cum să-și procure distracțiile, ear noi, munciiți, îndolășiți și țărâi prin temnițele ungurești. Asemenea tinerii dusi în război, de 4 ani și jumătate, n'au auzit decât muzica sinistră a gloanțelor de tun și mitraliere; de ce să nu ni se admită dar acum — când s'au întors eproue toți pe la căminuri, și când în fine, ne vedem împliniți idealul, pentru — care am suferit atâtea prigoniri, o isbucnire spontană a bucuriei noastre?

Noi așa știm, că războiul s'a terminat; deci, nu se mai poate zice acum, că noi ne veselim, în vreme ce alși luptă și mor pentru noi. Nici zicala noastră cu „baba“, nu e tocmai la locul ei. Când țara a fost în flacără și frașii duși departe — destul nu ne-am petănat; acum când țara nu mai arde — ne putem pietăna!

În cât privește activitatea celor „serioși“ nu cred să fie împiedecată într-o umic, dacă noi cei tineri și neserioși vom încerca să adăversăm un Crăciun frumos, încercă cei patru petrecuți în temnițe și țări străine. Dacă Dior nu vor și nu le convine să ia parte la vesela noastră — mă rog n'ayem nimic de obiectat; să se fiină însă seama și de tineretea noastră, care atăta vreme a fost pusă la încercare. Cu atât mai v'ertos o putem afirma a această noi, cei dela sale, cari am fost și suntem totdeauna izolați și nelindroșiți în distracțiile, ce le oferă orice oraș.

Boalele epidemice, cari s'au adas ca argument îndreptățiți de-a împiedeca orice petrecere, se pot propaga în aceeași măsură în ori-ce altă adunare și întrunire publică, cari de altfel nu sunt oprite, deci din punct de vedere sanitar rămânea nemotivăți. Să fim consecvenți dacă vrem ca ordinea să se execute.

Și enași credem că o petrecere din venitul căreia se intenționează ajutorarea văduvelor și a copiilor orfani nu înseamnă decât o datorință împlinită — după cum ne spune ștful în amintitul articol. Ar trebui să se știe de asemenea, că pe noi, cei tineri, nu ne istovește, nici nu ne slăbește puterea de muncă, câteva cenzuri negăgioase — bine petrecute; din contra e un impuls, o premienire, o nouă putere de viață pentru munca grea și serioasă ce ne așteaptă în viitor.

Tomia Ciprian

Informațiuni.

La masa studenților „V. Onițiu“ a dăruit: Gară națională română din Dărie, prin dl subloc. I. Morscă 175 C.

Sincere mulțămite!

Direc. școl. medii gr.-or din Brașov.

Ce spune Clemenceau despre bolșevii. Poala L'Hannet Libre scrie: Am deștut mai mulți emisii ai bolșeviiilor din Berlin în teritorul german ocupat de trupe franceze. Tribunalul marțial va judeca asupra lor. Unii bolșeviiilor berlinași au mai continua cu agitație, aliași vor cere estradarea geților bolșeviiilor din Berlin.

Convocare. Toate doamnele și deșnisoarele romăne sunt rugate a lua parte la o confătură pentru a aranja o seară de Sylvestru; Duminică 23 Dec. v'at la 2 ore d. m. Internatul Reun. Fem. Rom. Com. Reun. Fem. Rom.

Școala de dans Noddy Riemer. De minică dela 5—10 oră prelungită de dans cu jocur naționale.

Farmacia Ferdinand Ickelhus va fi deschisă mâine Duminică în 23 Decembrie a. c.

Petrecere. Tinerimea Română de Sclie-Brsrov va aranja Marți în 23 Decem. 1918 (ziua primă de Crăciun) în sala „Redoutei orașenești“ o producție teatrală muzicală împreună cu dans.

Începutul precis la orele 7 seara. Dirigent: Dl Ionel Baboie, Invitător. Prețul locurilor: Balcon 12 Cor. — Fola 11 Cor. — Parchet I, 8 Cor. — Parchet II 6 Cor. — Loc de stat 5 Cor.

E de dorit ca Doamnele și Deșnisoarele să se prezinte în costum nașion. Se va juca „Calusral și bătaia Băteșta va fi jucată de Doamni și Doamni șoara.

Program: 1 Marșul legionarilor români, cor mixt de Dr. T. Brediceanu, 2 Declamațiune 3 O ce veste, colindă, ni mixt de G. Dima, 4 Declamațiune, 5 Tr. cor mixt d. G. Dima, 6 Apa s' a fost să fie, piesă populară într'un act de Alexe Tinariu, 7 Curiozitatea femeiescă comede într'un act de M. Popescu.

Arăgește antienuna *On public brașoven asupra acestei petreceri românești, care e prima după lungul interval de neferițe cauzate de război. E de dorit a la această petrecere să se întinucă tot pătările societății brașovene, pentru că cimentele și să se dea un nou curs noștrilor vieții sociale din Brașov dispărută dădă pentru totdeauna deosebită de cinea socială.*

Cinema Apollo. Programul pentru reprezentațiuni de Duminică și Luni la 2/3 h 4/5, 6 și 8 ore va fi: Maria Magdalină, dramă în 4 acte, Minsk, fotografi și pe natural, Charles în Indis, humoristic, Coroana și Inimă, dramă într'un act, Marți și Mercuri program nou.

Anunț.

Pentru cadouri de Crăciun și Anul nou-adresează-te la

Frații Adler

atelier fotografic, Str. Porții 14, în telefon 659, unde se efectuează lucrări fotografice ieftine și conștiențioase